

Cuprins

Cuvânt înainte	11
Introducere	13
Capitolul I	
Principiile politicilor publice ecologice (environmentale)	29
1. Principiul prevenirii	32
2. Principiul precauției	34
2.1. Câmpul de aplicare	35
2.2. Exigența asumării precoce a riscurilor.....	35
2.3. Ideea de proporționalitate	36
2.4. Problema probei.....	36
2.5. Rolul și locul expertizei	36
2.6. Regulile responsabilității	37
3. Principiul integrării	38
3.1. Finalități și semnificații posibile.....	39
3.2. Cristalizarea instrumentelor de integrare	39
4. Principiul poluatorul-plătește (PPP).....	41
4.1. Aplicarea principiului poluatorul-plătește	42
4.1.1. Internalizarea vătămarilor aduse mediului	42
4.1.2 Responsabilitatea ecologică.....	42
4.1.2.1. Represiunea vătămarilor environmentale.....	43
4.1.2.2. Repararea atingerilor aduse mediului.....	45
5. Un nivel ridicat de protecție a mediului	47
6. Protecția mediului, drepturile omului și dezvoltarea durabilă	48
Capitolul II	
Instrumentele de aplicare a politicilor publice ecologice (de mediu)	51
I. Tehnici de natură administrativă.....	52
1. Norme și instrumente tehnice de conduită	52
2. Interdicții și limitări de ordin ecologic.....	54
3. Instituirea de <i>zone de protecție</i>	57
4. Autorizarea prealabilă a activităților cu impact asupra mediului	59

4.1. Autorizarea administrativă la nivelul Uniunii Europene.....	61
5. Obligația generală de a lua în calcul exigențele protecției mediului. Evaluarea impactului ecologic	63
5.1. Evaluarea impactului asupra mediului.....	64
5.2. Reglementarea evaluării impactului de mediu în dreptul Uniunii Europene	66
5.3. Studiul de impact ecologic în dreptul internațional	67
II. Instrumente stimulatorii economice și fiscale	71
1. Categoriile de instrumente economico-fiscale	73
1.1. Taxele	73
1.2. Detaxările și subvențiile.....	74
1.3. Sistemele de consignație.....	74
1.4. Bursele de poluare	74
2. Condiții de eficacitate a instrumentelor economice	75
3. Determinarea instrumentului cel mai adecvat. Criterii	77
4. Reglementare <i>versus</i> instrumente economice; de la logica constrângerii, la logica incitării	78
5. Alte instrumente ale pieței	84
5.1. Acordurile voluntare	84
5.2. Responsabilitatea socială a operatorilor economici	85

Capitolul III

Instituționalizarea politicilor publice de mediu	88
1. Impactul instituționalizării politicilor publice de mediu asupra structurilor administrative.....	89
1.1. Organismele autonome	91
1.2. Crearea unui minister al mediului.....	92
1.3. Organismele interministeriale din sectorul mediului.....	96
1.4. Rolul autorităților locale în înfăptuirea politicii ecologice	97
1.5. Ecuația național/local.....	98
2. Instituțiile internaționale de mediu.....	99
3. Funcțiile organizațiilor internaționale în materie de mediu.....	102

Capitolul IV

Politicile internaționale și regionale de mediu	105
I. O.N.U. și promovarea protecției mediului.....	106

1. Între Stockholm și Rio+20	107
2. Stockholm – momentul fondator.....	109
2.1. Declarația de la Stockholm privind mediul	109
2.2. Planul de acțiune pentru mediu.....	112
2.3. Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP/PNUM) ...	113
3. Conferința de la Rio: momentul central.	
Globalizarea protecției mediului	114
3.1. Declarația de la Rio.....	115
3.1.1. Influența Declarației de la Rio asupra dezvoltării principiilor dreptului mediului	118
3.1.1.1. Principii preluate din Declarația de la Stockholm	118
3.1.1.2. Principii nou formulate	119
3.1.1.3. Concepte cu impact asupra dezvoltării dreptului internațional al mediului	120
3.2. Agenda 21 – Programul de acțiune „pentru un parteneriat durabil”	121
3.3. Declarația privind pădurile	124
3.4. Proiectul privind Convenția asupra deșertificării	126
3.5. Urmările instituționale ale Conferinței de la Rio	127
3.5.1. Comisia Dezvoltării Durabile (CDD).....	127
3.5.2. Comitetul interinstituțional pentru dezvoltare durabilă....	129
3.5.3. Consiliul consultativ de înalt nivel pentru dezvoltarea durabilă	129
3.5.4. Departamentul de coordonare a politicilor de dezvoltare durabilă.....	129
3.5.5. Secretariatul pentru dezvoltarea durabilă	130
3.6. Fondul mondial pentru mediu (F.M.M.).....	130
3.7. O nouă logică știință-dezvoltare-mediul	131
3.8. Societatea civilă și rolul său în crearea dreptului internațional al mediului. Rio – moment fondator.....	133
3.9. Perceperea semnificațiilor Conferinței de la Rio	136
4. Summitul mondial pentru dezvoltarea durabilă de la Johannesburg (Rio + 10) (26 august – 4 septembrie 2002).....	138
4.1. Prezența O.N.G. la Summitul de la Johannesburg	139
5. Conferința Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă – 2012 (Rio + 20)	140

5.1. Economia verde - o soluție de criză?	143
5.1.1. Soluția „economiei verzi”	144
5.1.2. Reducerea inechităților	146
5.1.3. U.E.: Către o economie verde și o mai bună guvernanță	147
II. Consiliul Europei și politicile de mediu	150
1. Instrumentele politico-juridice pan-europene	152
1.1. Amenajarea teritoriului	152
1.1.1. Recomandarea Rec. (2002) 1 a Consiliului miniștrilor asupra Principiilor directoare pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european	153
1.1.2. CEMAT	154
1.2. Convenția europeană a peisajului (Florența, 20 octombrie 2000)	155
1.3. Patrimoniul natural	157
1.4. Patrimoniul cultural	158
1.5. Calitatea mediului	161
1.6. Riscurile majore	163
2. Abordarea environmentală a instrumentelor relative la drepturile omului	164
2.1. Convenția privind drepturile omului (Roma, 4 noiembrie 1950) și protocoalele adiționale	165
2.2. Carta socială europeană (Torino, 18 octombrie 1961)	167
III. Politica Uniunii Europene în materie de mediu	167
1. Programele de acțiune în materie de mediu	170
1.1. Obiectivele programelor de acțiune	175
1.2. Principiile promovate în politicile unionale de mediu	176
1.2.1. Principiul promovării nivelului de acțiune cel mai adecvat (principiul subsidiarității)	176
1.2.2. Principiul prezervării, protecției și conservării calității mediului	177
1.2.3. Principiul „poluatorul plătește”	177
1.2.4. Principiul abordării globale (plurimedii)	178
1.2.5. Stabilirea de norme ecologice mai stricte în cadrul realizării marii piețe interioare europene	178
2. Instrumentele de intervenție ale UE în materie de mediu	178

2.1. Instrumente financiare	178
2.2 Instrumente de ajutor și evaluare	180
2.3. Instrumente vizând îmbunătățirea eficienței energetice	181
2.4. Promovarea unei gestiuni durabile a resurselor	182
2.5. Prezervarea mediului natural	183
3. UE și problematica schimbărilor climatice	184
3.1. Pachetele energie-climă	185
4. Strategia UE pentru dezvoltarea durabilă.....	185
5. Strategia „Europa 2020” (2010).....	188
6. Foaia de parcurs către o Europă eficientă din punct de vedere energetic (20 septembrie 2011).....	189

Capitolul V

Politici, strategii și legislație de mediu în România	193
1. Reguli vizând natura în vechiul drept românesc	194
2. Perioada modernă.....	195
3. Apariția și dezvoltarea legislației privind conservarea naturii	198
4. Perioada 1950-1989: protecția „planificată”	199
5. Tranziția legislativă și implicațiile ei	202
6. Dezvoltarea dreptului mediului în perspectiva aderării României la Uniunea Europeană.....	208
7. Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030 (SNDDR 2008)	213
7.1. Evoluția asumării obiectivelor dezvoltării durabile de către politicile publice în România	213
7.2. Obiectivele SNDDR-2008	217
7.3. Direcții principale de acțiune.....	218
7.4. Indicatorii dezvoltării durabile.....	219
8. Strategia națională și Planul național de acțiune privind conservarea biodiversității în România, pentru decada 2011-2020 ..	222

Capitolul VI

Conexiuni între politicile publice de mediu și cele agricole	227
1. Efectele politicilor publice asupra interacțiunilor agricultură-mediu	227
2. Evoluția „ecologizării” PAC	229
3. Agricultura în ecuația dezvoltării durabile.....	231

3.1 Apariția și dezvoltarea conceptului de „agricultură durabilă”	233
3.2. Biotehnologia și exigențele agriculturii durabile	237
4. Concluzii	237

Capitolul VII

Ecologia politică	239
I. De la preistorie, la actualitate	240
1. Elemente ale unei preistorii. Diogene – părintele ancestral	240
1.2. Apariția și avântul ecologiei științifice	241
1.3. Geografia umană și socială	242
1.4. „Respectul vieții”	242
1.5. Precursorii	243
2. Fondatorii	244
3. Contributorii	245
3.1. Ecologia ca forță revoluționară	246
3.2. O critică ecologică a instituțiilor	247
3.3. Etica mediului și principiul responsabilității	247
3.4. Natura ecologiei (politice)	249
3.5. Alți contributori	249
3.6. Ecologismul politic practic	250
3.6.1. René Dumont	250
3.6.2. Alain Lipietz	251
II. Afirmarea practică. Experiențele politice	252
1. Preludiul asociativ	253
2. Primii pași	254
3. Avântul	256
4. Reacția central și est-europeană	257
5. Elemente ale ecologiei politice practice	257
III. Ecologismul politic post – 2000	259
1. Baleiajul stânga-dreapta	261
2. Apusul politicii ecologiste propriu-zise?	264
3. Speranțele relansării și ale renașterii	265
4. O politică deasupra tuturor	265
5. Alarma ideologică	266
6. <i>Quo vadis</i> ecologia politică?	267